

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

CUVINTE DUHOVNICEȘTI

PAZA GÎNDURILOR

Iată o frumoasă alăturare de cuvinte, cu înaltă semnificație în viața creștină și în îndrumarea sufletului spre desăvârșire: *paza gândurilor!* A păzi ceva, înseamnă a păstra, a apăra, a nu lăsa să fugă sau să fie furat, să se rătăcească sau să se împrăstie. În acest sens se întrebuințează cuvintele în spiritualitatea ortodoxă, adică în viața celor preocupați în chip deosebit de cele spirituale, dar și cu câteva nuanțe în plus. Paza gândurilor este una din cele mai însemnate preocupări și virtuți și unul din mijloacele cele mai sigure de mîntuire. Vom numi mai jos două din cele mai importante dintre nuanțele în plus din sensul ortodox al acestei virtuți.

Mai întii *paza gândurilor* nu înseamnă întotdeauna doar păstrarea lor, apărarea lor, ci și eliberarea de unele din ele și anume de cele care sînt rele și periculoase. Eliberarea de gânduri rele, ajută la apărarea și păstrarea celor bune, și la apărarea acestora din urmă de influența celor rele. Așadar *paza* înseamnă o triere a tuturor gândurilor și o eliminare a unora din ele.

În al doilea rînd, *paza gândurilor* înseamnă și paza celor bune dinlăuntru, de gândurile cele din afară, din lumea ispitelor de tot felul, care tind mereu să ni se furișeze în minte, și să pună stăpînire pe ea. Căci toate, în viața noastră, vin din gînd. Cîte alcătuiește sau primește gîndul, preface în fapte. Acolo se nasc hotărîrile. Acolo se iau deciziile. De aceea e foarte important cine e la postul de comandă. Cine naște gîndurile.

Isaia Pustnicul († 488) folosește această metaforă, (Filocalia I, p. 403) asemănînd mintea cu un cîrmaci de corabie, amenințat de multe vrăjmașii ale mării pe care navighează, adică pe marea vieții. Cîrmaciul trebuie să fie cu mare luare aminte și să știe cum să taie valurile și să înainteze. Căci nu are voie să se întoarcă: Direcția trebuie să fie mereu înainte. Dar pe aceasta n-o poate ține decît cîrmaciul foarte pregătît. Un asemenea cîrmaci, deci o asemenea minte, se poate pregăti și poate fi o călăuză bună a sufletului său, numai cînd se lasă călăuzit de harul lui Dumnezeu, cînd „*vorbește în liniștea cu Dumnezeu, cu gînd neclătît și cu minte neiscoditoare*”.

Trei elemente din această condiție a primirii harului lui Dumnezeu trebuie să ne rețină atenția. 1. Ce înseamnă a vorbi în liniște cu Dumnezeu? Vorbirea cu Dumnezeu e rugăciunea. Deci a fi în rugăciune. Și în ce fel de rugăciune? În rugăciunea cu liniște, adică eliberată de tot ceea ce ar putea-o tulbura. Și de cine ar putea fi tulburată? De gînduri. De tot felul de gînduri. Deci mintea trebuie eliberată de gîndurile dinlăuntru și păzită de gîndurile dinafară care i-ar putea strica liniștea. Liniștea, e condiția intrării în contact cu Dumnezeu. „*Cînd se va elibera mintea, se va înlătura tot ceea ce e la mijloc între ea și Dumnezeu*” (p. 399). Mintea eliberată astfel, rămîne statornică în rugăciunea curată.

2. Alături ea vorbește cu Dumnezeu, „*cu gînd neclătît*”. Gîndul e în acest caz cel bun, puternic, sigur pe sine, cu neputință de a fi înfrînt de ceva,

de vreo patimă, sau de cineva, de diavolul sau de orice altceva din afară care l-ar slăbi, l-ar clinti din rădăcina lui. Și atunci „*cînd mintea se va izbăvi de toți vrăjmașii ei și se va liniști, se va afla într-un veac nou*”. Ce înseamnă aici „*veac nou*”? Desigur e altul decît „*veacul de aici*”. „*De acum și pînă în veac*” din textele noastre de la slujbe, înseamnă pînă în veacul viitor, în Împărăția Cerurilor. Deci mintea eliberată de gîndurile rele se află de pe acum în Împărăția Cerurilor.

3. Ca să fie însă gîndul „*neclătît*”, el trebuie să fie instalat într-o „*minte neiscoditoare*”, sau mai exact, *neclătirea* lui vine din faptul că are drept sâlaș și izvor, o *minte neiscoditoare*. Ce este o *minte neiscoditoare*? Este mintea care nu se îndoiește de Dumnezeu și de Providența Lui. Mintea care nu mai pune întrebări, fiindcă are toate răspunsurile. În tradiția limbii române vechi, a limbii bisericești din „*vechile cazanii*” verbul a *iscodi* are o nuanță precis negativă. Iscodește cel care are îndoieli, cel care nu are totul clar, cel care merge mai departe decît e necesar și cuminte, cel care depășește limitele bunei cuviințe, cel care vrea să știe mai mult decît se poate ști și de cît îi este folositor. Cel care se complică inutil. Din acest înțeles s-a născut cuvîntul *iscoadă*. Tu ești între noi o iscoadă, zicem despre unii veniți din altă parte care par a nu fi animați de intenții curate, ci ne observă ca să ne spioneze mișcările și să le comunice unui adversar al nostru.

În gîndirea Sfinților Părinți, mintea, izvorul și sâlașul gîndurilor, trebuie să fie *neiscoditoare*, să nu fie ca o iscoadă, preocupată mereu de lucruri din afară, de treburile altora, sau complicată în căutări nefolositoare mîntuirii. Să se păzească înăuntru. Dacă a reușit să se adune, acolo, să nu se mai risipească în nimic.

Și nici să mai primească din afară ceva, adică alte gînduri, care ar putea-o scoate din liniște. Acestea ar putea-o tulbura. Ba chiar, în apărare, mintea trebuie să fie mai atentă decît atunci cînd iese în afară. „*Căci sîntem supuși la atacul gîndurilor*”, ca o cetate asediată. Mereu.

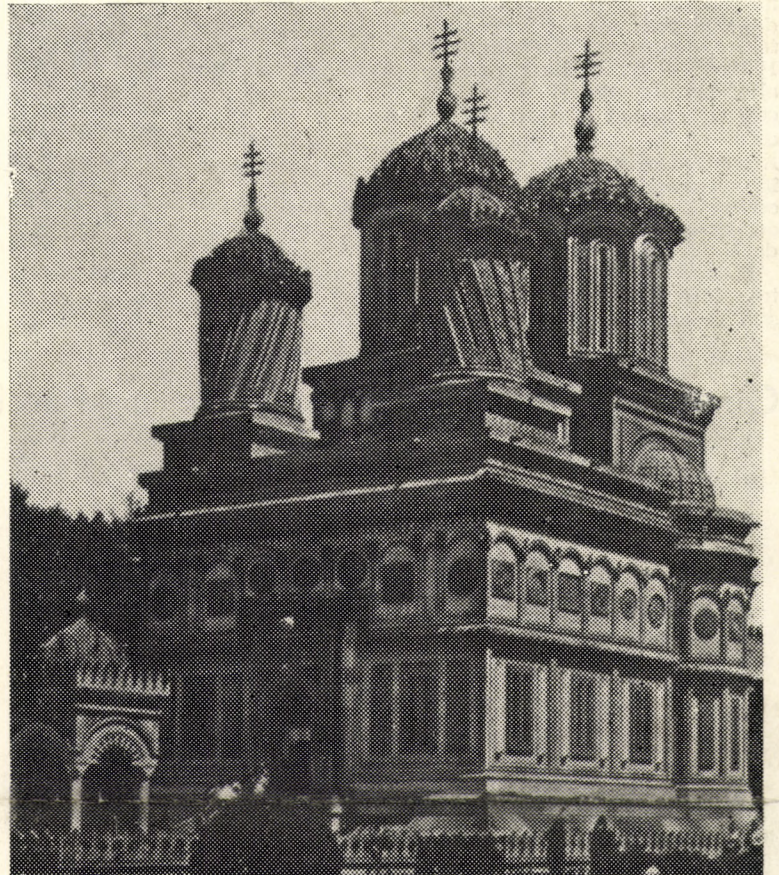
Același Isaia Pustnicul precizează că atacul vine și din *virtute și din păcat*. Pe cel dinspre păcat îl putem sesiza mai ușor, dacă ne ajută o conștiință curată, activă, și care știe să deosebească gîndurile, fiind preocupată de lupta cu ele. Care sînt păcatele, știm și din citirea Sfinței Scripturi, și din învățăturile Bisericii, și din lectura cărților Sfinților Părinți și ale nevoitorilor spre desăvîșire care și-au povestit experiențele spirituale, luptele cu puterile întinericului și cu păcatele, și pe care le-au învins. Nimeni, de bună credință fiind, și preocupat cît de cît de cele sufletești, nu se poate plînge că nu știe ce e păcat și ce nu, chiar dacă la unii informația teologică nu este foarte largă și adîncă. Unii ca aceștia pot să nu știe toate, în amănunt, dar în mare știe fiecare, fără

(Continuare în pag. a 2-a)

Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ
Mitropolitul Ardealului

Vetre de spiritualitate ortodoxă românească

MĂNĂSTIREA CURTEA DE ARGEȘ

Alături de cele mai vechi așezări plantate adînc în istoria noastră milenară și în conștiința poporului român se numără și bătrîna cetate Curtea de Argeș, cu împrejurimile și evenimentele ei petrecute aici, atît de semnificative pentru gîndul și legea noastră strămoșească.

1. Chiar dacă istoria acestui tînut voievodal nu consemnează în mod explicit data cînd s-au grupat aici primele comunități umane, face însă dovadă că aceste centre populate s-au dezvoltat destul de repede, pentru ca pe la jumătatea secolului al XIV-lea să ateste deopotrivă existența unui Scaun Domnesc și pe aceea a unei însemnate organizații bisericești: înființarea Mitropoliei Țării Românești 1359. Curtea Domnească a Basarabilor și biserica „Sfîntul Nicolae Domnesc” răsfrîng această faimă asupra întregii așezări organizată cu timpul în preajma lor: Curtea de Argeș de mai tîrziu și de azi.

Astfel asociate, puterea statală și cea religioasă împodobesc valea Arge-

șului cu fapte de arme și locașuri de închinare, care-l păstrează intactă funcția ei spirituală, chiar atunci cînd capitala țării se mută la Tirgoviste (sec. XV), iar mai tîrziu la București. 2. Dintre monumentele care au fost edificate de-a lungul secolelor din cite au impodobit Argeșul voievodal, de bună seamă că mănăstirea înălțată de Neagoe Basarab (1512—1521) este cea mai valoroasă construcție de artă și arhitectură bisericească a români.

Putem afirma chiar că dacă renumitele mănăstiri — monumente istorice și de artă de la noi: Tismana, Cozia, Hodoș-Bodrog, Prislop, Rîmeți, Dealu, Neamțu, Putna, Voroneț, Arbore, Sucevița, Moldovița, Dragomirna, Hurezi ș.a., cu variata lor arhitectură, sculptură, pictură și artă în general, au contribuit la o mai strînsă legătură și unitate între Țara

(Continuare în pag. a 3-a)

Arhim. Dr. Chesarie Gheorghescu

Gînduri la praznicul Sf. Apostoli Petru și Pavel

„De la întineric la lumină”
(F. Ap. 26, 18)

Aducîndu-ne aminte în chip special, acum la 29 iunie, cînd Biserica le-a închinat o zi de cinstire anume, ba și un post, acestor doi stîlpi de nădejde ai Evangheliei creștine, Sfinții Apostoli Petru și Pavel, nu facem altceva decît dăm glas dragostei pe care le-o purtăm ca urmași ai lor întru credința în Iisus Hristos-Mîntuitorul, împlinind totodată și una din poruncile unuia dintre ei: „Aduceți-vă aminte de mai marii voștri...” (Evrei 13, 7), de mai marii voștri de orice fel, care au însemnat ceva în zidirea vieții noastre. Iar pentru viața noastră sufletească îndeosebi, pentru luminarea cărărilor vieții noastre în general Sf. Apostoli în totalitatea lor au însemnat mult, Sf. Apostol Petru și îndeosebi Sf. Apostol Pavel au însemnat negrăit de mult.

Pe la anul 60 d.Hr., Sf. Apostol Pavel se afla înaintea lui Festus (Porcius), guvernator roman al Iudeii, guvernator care rămîne mișcat, direct impresionat de cuvintele lui Pavel, căci spune: „Încă puțin (Pavel) și o să mă fac creștin” (F. Ap. 26, 28), cuvînt la care Apostolul a datăgă: „Eu rog pe Dumnezeu ca, mai curînd sau mai tîrziu, nu numai tu, ci și toți cei care mă ascultă de mine astăzi să se facă precum sînt eu, afară doar de lanțurile acestea” (F. Ap. 26, 29).

Expunîndu-și cauza sa ca întemnițat, gata a fi expedit la tribunalul imperial din Roma, Sf. Apostol Pavel redă lui Festus și celor ce îl înconjurau, se pare complet, și dialogul care a avut loc, în outremurătoarele

clipe de pe drumul Damascului, între el și Iisus cel înviat, dar pe care Saul îl credea mort și furat de ucenicii Lui, dialog din care reținem și următorul fragment: „Scoală-te și stai pe picioarele tale, căci spre aceasta m-am arătat ție, ca să te rîduiesc slujitor și martor al celor ce le-ai văzut și al celor ce îți voi arăta ție, alegîndu-te pe tine din popor și din neamurile la care te trimit, ca să le deschizi ochii lor, să se întoarcă de la întineric la lumină... și prin credința cea întru mine să primească iertarea păcatelor și parte cu cei sfinți!” (F. Ap. 26, 16—18).

Precum vedem, este cuprinsă în aceste cuvinte esența misiunii apostolice și, într-un fel, și a ierarhiei bisericești: episcopi, preoți și diaconi din totdeauna, continuatori ai lucrării Sf. Apostoli pînă la sfîrșitul veacurilor, și anume aceea de a fi slujitori și martori, preoți și propovăduitori în scopul de a „deschide ochii”, de a trezi din somnolență spirituală, din apăsarea patimilor, a păcatelor, a ignoranței de orice fel, în special cea religioasă, ceea ce echivalează cu o întoarcere „de la întineric la lumină” și, în felul acesta, „prin credință întru mine”, în El, în Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, mort și înviat, să se dea vieții sensul, înțelesul care i se cuvine de trăire în acord cu voia lui Dumnezeu pentru noi oamenii. Sf. Apostoli Petru și Pavel așa au lucrat,

(Continuare în pag. a 2-a)

Arhid. Gh. Papuc

SFÎNTUL IOAN GURĂ DE AUR

„Tatăl nostru”

„TATĂL NOSTRU CARE EȘTI ÎN CERURI”

Tatăl îl numești o omule pe Dumnezeu? Bine zici. Căci este Tatăl tuturor. Dar sirguiește-te spre lucrurile care îi sînt plăcute Tatălui tău.

Dacă faci însă pe cele rele, te arăți a-l avea pe diavolul de tată, căci acela este cercetătorul răului.

De aceea fugi de acesta și te silește să fi plăcut Tatălui tău celui bun și Făcătorul tău.

„SFÎNTEASCĂ-SE NUMELE TĂU”

Ce oare? Nu este Dumnezeu sfînt?

Da, Sfînt este, dar aceasta o zicem așa: în noi să se sfințească numele Tău, ca să vadă oamenii faptele noastre cele bune și să preamărească pe Tatăl și Creatorul nostru.

„VIE ÎMPĂRĂȚIA TA”

Ce oare? Nu este Dumnezeu împărat?, și împărăția lui nu este așteptată să vină?

„PIINEA NOASTRĂ CEA DE TOATE ZILELE DĂ-NE-O NOUĂ ASTĂZI”

Cerem să primim piinea cea spre ființă.

Piinea sufletului însă este cuvîntul lui Dumnezeu, precum zice unul dintre sfinți: „Deschide, fiule gura ta cuvîntului lui Dumnezeu” (Prov. 31, 9).

Și de aceea este bine să ne amintim mereu de Dumnezeu, ca și cum respirăm.

„ȘI NE IARTĂ NOUA GREȘELILE NOSTRE, PRECUM ȘI NOI IERTĂM GREȘIȚILOR NOȘTRI”

Zicem așa „Și ne iartă nouă datoritiile noastre, adică păcatele și greșelile noastre, precum și noi iertăm tuturor fraților noștri care ne greșesc și ne supără pe noi, fie slobozi, fie robi, și tuturor supușilor noștri.

Aceasta zicînd, omule, dacă nu faci așa, cugetă că infricosător lucru este a cădea în mîinile Dumnezeului celui viu și îndreptîndu-te întoarce-te la făcătorul și Domnul tău.

(Continuare în pag. a 2-a)

Trad. de monahul drd. Visarion Dumitru Bălțat

PAZA GÎNDURILOR

(Continuare din pag. 1-a)

nici o îndoială, care gând vine dinspre păcat și poate produce păcatul.

Mai greu sînt de sesizat gîndurile periculoase care vin din virtuți. Acestea pot prefăce virtutea în păcat, dacă n-o stăpînim cu atenție, cu pază. Deci cu paza gîndurilor. De pildă cînd reușim o virtute, un post, o rugăciune continuă, o milostenie, o abținere de la judecata aproapelui, o ascultare fără circeală de cel mai mare, dacă ne mîndrim în gînd cu virtutea reușită, o compromitem. Așa pot veni și din virtute gînduri rele. Gîndul trebuie păzit să fie mereu „evlavios și iubitor de Dumnezeu”, adică nu întors către iubirea de sine, către mîndria cu cele înfăptuite.

Putem ușor depista patimile trupești, dar trebuie să știm să le depistăm și pe cele sufletești, care ni se instalează în gînd, în minte, în gîndire, chiar dacă la început nu se prefac în păcat cu fapta. Acceptate, deci nepăzite mintea de ele, se vor prefăce mai devreme sau mai tîrziu și în păcat cu fapta. Iată de ce trebuie să știm „din care virtute ne răpește mîndria mintea, din care se ivește slava deșartă, prin care se apropie mînia și din care se ivește lăcomia pîntecelui. Căci — scrie același Pustnic — datori sîntem să curățim gîndurile”. Cu alte cuvinte, datori sîntem să fim atenți ca nu cumva, reușind și săvîrșind o virtute, să ne mîndrim cu ea, alimentîndu-ne astfel slava deșartă. Așa pierdem toată plata. Să știm care virtute naște în noi mîndria, și s-o combatem cu smerenia. Să cerem sfatul duhovnicului. El va ști cum să ne îndrumeze, ca virtutea să ne fie de folos, nu de cădere.

Isaia Pustnicul ale cărui scurte și puține capitole (27) despre Paza minții, le comentăm acum, știe că mîndria și slava deșartă se pot naște din

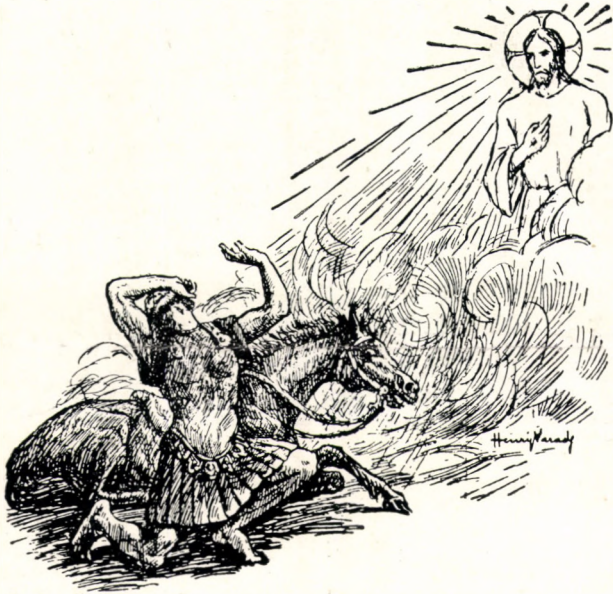
felul cum și unde practicăm virtuțile. Acest lucru îl știu și toți bunii duhovnici. Ei ne pot, dacă e nevoie, îndruma, de pildă, „care virtute trebuie s-o cultivăm cînd sînt de față părinții și frații” într-o mîndstire, sau cînd sînt de față și alții în viața laică, „și pe care s-o lucrăm cînd sîntem singuri”. Căci mîndria ne poate veni mai ales din virtutea practică în vîzul oamenilor, de la care așteptăm laudă, apreciere. Pe aceasta o putem combate mai ușor. Dar ne poate veni și din virtutea practică în taină, cînd mîndria ni se poate instala în gînd, în taină. Arătăm în afară smerenie, dar înăuntru e mîndrie. Cunoșcîndu-ne slăbiciunea, și de aceasta din ascuns trebuie să ne apărăm, și tot prin smerenia la care ne putem supune, tot în taină, sub supravegherea duhovnicului, prin mărturisirea și controlul gîndurilor.

În cele din urmă, paza gîndurilor nu se poate realiza deplin și cu succes, decît prin controlul lor permanent, prin analiza lor în fața duhovnicului care ne ferește și ne eliberează de propriile noastre judecăți, care pot fi subiective și care ne pot alimenta mîndria, în loc s-o vindece. Zice Isaia Pustnicul: „Cercetează-te, frate, în fiecare zi, ca să-ți cunoști inima și să vezi ce patimi se află în ea înaintea lui Dumnezeu, și leapădă-le din inima ta, ca să nu vie osînda rea asupra ta”. Ce observăm aici? Că în loc de minte, Pustnicul întrebă înțelegerea cuvîntului inimă. De ce? Pentru că odată instalate în mintea nepăzită, gîndurile rele primite și nearuncate la vreme afară, coboară în inimă, și ne-o strică pe aceasta, și nu mai sîntem atunci nici „cu toată inima”, nici „cu tot sufletul”, nici „cu tot cugetul” la Dumnezeu (Matei 22, 37) ori, aceasta e cea dintîi și cea mai mare pruncă (Matei 21, 37—38), după chiar spusa Mîntuitorului.

Paza gîndurilor, păzește așadar și inima și sufletul.

Dar despre gînduri și paza lor vom mai vorbi.

Gînduri la Praznicul Sf. Apostoli Petru și Pavel

Pe drumul Damascului

(Continuare din pag. 1-a)

slujind, chemînd și întorcînd de la întuneric la „lumina lui Hristos”, care luminează tuturor celor ce vor să se împărtășească de ea, zeci și zeci de mii de oameni.

Sf. Apostol Petru mult timp în Ierusalim și Palestina în general, în Siria, în Asia Mică și în cele din urmă în capitala imperiului roman, la Roma, unde în 29 iunie, anul 67 al erei noastre creștine, a murit moarte de martir, răstignit fiind cu capul în jos. Pe de-a rîndul pe unde trecea ținea să arate, între multe altele desigur, „că nu urmînd unor basme meșteșugite am vestit vouă puterea și venirea Domnului nostru Iisus Hristos, ci noi înșine am văzut slava Sa” (II Petru 1, 16), cu alte cuvinte: Tot ceea ce vă propovăduim noi Apostolii — și desigur urmașii lor, ierarhia bisericească — nu sînt niste povești oarecîte de noi din vreun interes oarecare, ci tot ce vă spunem sînt fapte reale, văzute și trăite de noi aievea. Drept aceea: „Purtați-vă bine printre neamuri (între cei ce nu cred ca voi, voi cei ce ați crezut în Iisus Hristos), ca cei ce acum vă clevețesc pe voi ca pe niște făcători de rele, văzînd faptele voastre cele bune, să preamărească pe Dumnezeu în ziua cercetării lor” (I Petru 2, 12).

Forța de anumite împrejurări, căci lauda era cu totul străină de cel ce putea să spună la un moment dat că sensul vieții mele este Hristos și că „Hristos trăiește întru mine”, Sf. Apostol Pavel arată că „m-am ostenit mai mult decît toți” (I Cor. 15, 10) ceilalți Apostoli. Spunea însă un mare adevăr, căci, după datele pe care le avem, fără ostenele lui, fără alergăturile lui, fără rivna lui fără egal pentru Iisus-Domnul este greu de spus

care ar fi fost configurația Bisericii. Sarcina primită pe Drumul Damascului, Sf. Apostol Pavel a dus-o la îndeplinire într-un mod în care, într-adevăr, altul asemănător în istoria Bisericii universale nu se cunoaște. „Acest suflet sfînt — spune Sf. Ioan Gură de Aur — avea în sine lumea întreagă și îi purta pe toți în sufletul său, considerîndu-i ca pe niște rude ale sale după Dumnezeu și îi iubea pe toți ca și cînd i-ar fi născut (după trup)”.

Cu adevărat el a născut mulți în Iisus Hristos-Domnul, în Asia Mică, în Grecia și Iliria, pînă către hotarele noastre, în Italia și pînă departe în Spania, aproape în întreaga lume a vastului imperiu roman din acel timp. Intemeiază biserici sau comunități creștine în cele mai mari orașe ale acestui imperiu: în Efesul plin de credințe deșarte, în Atena înțeleptilor, în Corintul bogat în aur dar și în păcate, a întărit și îmbogățit comunitatea creștină din Roma, inima imperiului roman, plină la ora aceea de apăsări sociale, de trîndăvii și de petreceri deșănțate pe care istoria universală le consemnează, pretutindeni unde domnea rătăcirea religioasă, a suprirea, luxul, trîndăvia, desfrul etc., Sf. Apostol Pavel propovăduind pe Iisus cel înviat, cu care s-a înfîntat față către față — „au doar nu l-am văzut pe Iisus Hristos — Domnul nostru?”, va spune el (I Cor. 9, 1) — dragostea frățească, smerenia, dreptatea, curăția vieții, munca și pacea. Pentru a-și duce la îndeplinire misiunea ce l-a încredințat, străbate pe jos, pe mare, pe vînt, pe ploaie și călduri, în primejii de tot felul, bătu, umilit, închis etc. mii de km în vastul imperiu roman din acel timp. „Ca un intrarip — spune tot Sf. Ioan Gură de Aur — a străbătut lumea toată. N-a călătorit de dragul călăto-

riei, ci a smuls spinii păcatelor, a semănat cuvîntul credinței, a alungat rătăcirea, a adus adevărul, a făcut îngeri din oameni, dar, mai bine zis, a făcut pe oameni din demoni îngeri”.

Am ascultat desigur mulți dintre noi Apostolul citit în bisericile noastre în Duminică din 11 iunie a.c., a 7-a după Paști, în care, în fața episcopilor, preoților și diaconilor din părțile Efesului, spre a-i întări și impulsiona în lucrarea lor, Sf. Apostol Pavel spunea cuvinte care trebuie să ne miste pe toți, și pe noi cei de astăzi, ca acestea: „Privighiea, aducîndu-vă aminte că trei ani ziua și noaptea n-am încetat să vă învăț cu lacrimi pe fiecare din voi... Argintul, sau aurul, sau haina nimănu n-am poftit. Voi singuri știți că pentru trebuințele mele și ale celor ce sînt împreună cu mine am muncit mîinile acestea. Întru toate v-am dat vouă pildă... Drept aceea luați aminte de voi și toată turma întru care Duhul Sfînt v-a pus pe voi episcopi (preoți), ca să păstoriți Biserica lui Dumnezeu pe care a cîștigat-o cu sîngele său” (F. Ap. 20, 31—33—35, 18, 28).

Aducîndu-ne aminte de Sf. Apostolul, în special de Sf. Apostol Pavel, se cuvine să mai reținem că pe lângă efortul urias pe care l-a depus în propovăduirea Evangheliei și în consolidarea comunităților creștine de el înființate, Sf. Pavel a fost și o uriasă personalitate morală, străduindu-se să întruchieze modelul de viațuire umană arătată nouă de Iisus Hristos-Domnul nostru. „Urmați-mi mie, precum și eu urmez lui Hristos” (I Cor. 11, 1) îndeamnă pe creștinii tuturor veacurilor. „N-aș greși de-aș numi sufletul lui Pavel livadă de virtuți și rai duhovnicesc” — ne spune tot Sf. Ioan Gură de Aur, unul dintre cei ce s-au străduit să meargă pe urmele acestui Apostol. Ba mai mult, Sf. Apostol Pavel ne-a dovedit tuturor că Evanghelia, că învățătura Bisericii nu este o utopie, o doctrină pentru speculații mintale, ci ea este o învățătură pentru viață, o învățătură care, cu ajutorul lui Dumnezeu, poate fi întru-chipată de oricare dintre noi. „Ce este omul — ne spune iarăși Sf. Ioan Gură de Aur — cit este de mare noblețea firii omenești și cit este în stare de virtute firea aceasta, a arătat-o mai mult decît toți oamenii, Pavel... (El) arată că nu-i mare deosebire între ingeri și oameni, dacă vrem să luăm aminte de noi înșine. Pavel n-a avut altă fire — continuă Sf. Ioan Gură de Aur — n-a avut alt suflet, n-a locuit în altă lume, a locuit pe același pămînt și în aceleași ținuturi ca și noi...”.

„Tu ești sluga mea întru care eu mă voi preamări”, spune Cel Atotputernic prin gura profetului Isaia (Is. 49, 3). Încheind gîndurile de mai sus, se cuvine să spunem că Dumnezeu S-a preamărit prin prooroci, prin alți mulți drepti din Vechiul Testament, prin Sfinții Bisericii, dar în chip special prin Sfinții Apostoli, între ei și Sf. Petru și mai ales Sf. Apostol Pavel.

Sărbătorindu-i astăzi, cea mai aleasă cinstire pe care le-o putem aduce este aceea de a le urma pilda, toți filii Bisericii, dar cu deosebire noi, slujitorii bisericești, de a le urma rivna, ostenele lor, dragostea lor de Dumnezeu și de oameni, spiritul lor de jertfă, credința lor fierbinte, pentru ca astfel pe noi și pe cei încredințați nouă spre păstorie să ne întoarcem și să-i întoarcem cit mai vîdit „de la întuneric la lumină”.

(Continuare din pag. 1-a)

„ȘI NE IZBĂVEȘTE DE CEL RĂU”

Dacă satana caută să ne cearnă pe noi precum grîul, ca și pe apostoli, și precum trebuie să fim încercați ca și Iov cel de demult (noi zicem): nu da lui putere peste noi și nici ca omul cel rău să ne ispătească sau să ne ne-

„Tatăl nostru”

dreptătească și nici nu ne da pe noi voinței lui, ci ne apără pe noi sub umbra aripilor tale. „CĂ A TA ESTE PUTEREA ȘI MĂRIREA”

Doamne fiindcă a Ta este împărăția nu îngădui să ne temem de altceva, cu toate că din cauza

păcatelor sîntem vrednici de pedeapsă.

Tu pe noi, precum voiești ne pedepsește, dar nu ne da în mîinile oamenilor, ci fă să cădem tot în mîinile Tale, căci precum este îndelunga răbdarea Ta, la fel este și mila Ta, Părinte atotțiitorule în veci.

AMIN

P.G. 59, col. 627—628

Din A G E N D A

Prea Fericitul Patriarh TEOCTIST

● **Vineri, 16 iunie a.c.**, Prea Fericitul Patriarh Teoctist a primit pe P.C. Ic. stavrofor Dobri Ivanov, superiorul Bisericii bulgare din București. A fost de față Pr. Ion Bănățeanu, secretarul Cabinetului patriarhal.

● **Duminică, 18 iunie a.c.**, cu prilejul marelui praznic al Pogoririi Duhului Sfînt, P.F. Patriarh Teoctist a slujit Sf. Liturghie la Catedrala patriarhală, săvîrșind și hirotonie în preot și ținînd ales cuvînt de învățătură la sfîrșitul slujbei. Predica zilei a fost rostită de P.C. Prof. Pr. Dumitru Radu, prorectorul Institutului Teologic din București.

● **Între 21 și 28 iunie a.c.**, P.F. Patriarh Teoctist a efectuat o vizită de lucru în Mitropolia Moldovei și Sucevei. În drum, a vizitat Schitul Rogoaza din județul Vrancea, fiind întîmpinat de P.S. Episcop Epifanie al Buzăului. După sosirea la Mănăstirea Neamț a participat la serbarea de sfîrșit de an la Seminarul Teologic și a împărțit premiile elevilor merituoiși. Împreună cu P.S. Episcop Eftimie al Romanului și Hușilor a vizitat Tipografia Centrului Mitropolitan. Sîmbătă 24 iunie, de sărbătoarea Nașterii Sf. Ioan Botezătorul (Sinzienele), P.F. Patriarh Teoctist înconjurat de P.S. Episcop Eftimie al Romanului și Hușilor și de P.S. Episcop-vicar Pimen Suceveanul a liturghisit la Mănăstirea Sf. Ioan cel Nou de la Suceava, cu prilejul hramului acestui sfînt așezămint.

P.F. Patriarh Teoctist a prezidat ședința Permanenței Consiliului eparhial care a rezolvat probleme curente eparhiale, a vizitat șantierul de construcții al noii și importante biserici parohiale din Comuna Prisăcari, județul Iași, ale cărei lucrări se află într-o fază avansată de lucru.

● **Joi, 29 iunie a.c.**, P.F. Patriarh Teoctist a luat parte, în calitate de deputat, la lucrările sesiunii de lucru ale Marii Adunări Naționale a R.S. România.

— După amiază a primit pe P.S. Episcop-vicar Patriarhal Vasile Tirgovișteanul care a participat la Consultația Programului pentru Educația Teologică, cu tema: „Formarea spirituală în educația teologică”, care a avut loc la Djakarta, Indonezia, între 16—29 iunie, organizată de Consiliul Ecumenic al Bisericilor.

Participarea Prea Fericitul Patriarh TEOCTIST la închiderea cursurilor cu ghizii, organizate la schitul „Sfînta Maria” din Techirghiol

De cînd la cirna destinelor Bisericii Ortodoxe Române veghează P.F. Patriarh TEOCTIST se dă un nou impuls activităților bisericești, culturale și istorice, menite să facă tot mai activă prezența Bisericii în viața spirituală a dreptcredincioșilor săi.

Un astfel de prilej al legăturii neîntrerupte dintre P.F. Sa și slujitorii valorilor patrimoniului sacru din incintele sfintelor mănăstiri, parohii, centre eparhiale ș.a., le-a oferit cea de-a 25-a serie a cursurilor cu ghizii în majoritate monahii și monahi din Mitropoliile Ungro-Vlahiei și Olteniei, organizate la Schitul Sf. Maria din Techirghiol.

Astfel de cursuri au fost organizate în toată Patriarhia, după tradiție, și anul acesta ele s-au grupat după regiuni, în următoarele centre: la Iași pentru ghizii din Mitropolia Moldovei; la Păltiniș pentru ghizii din Mitropolia Ardealului și Mitropolia Banatului, iar la Techirghiol pentru Mitropoliile mai sus amintite.

La Techirghiol, pe unda „Pontului Euxin”, în inima Dobrogei, martoră a străvechilor sanctuare ale primelor semine apostolice și patristice pe sol străromân, unde patriarhul de pie memorie MIRON a fondat un sanatoriu pentru salariații Bisericii Ortodoxe Române, marele patriarh JUSTINIAN, innoitorul a toate în B.O.R., a așezat o perlă a artei bisericești, bisericuța de lemn din Maramureș, monument istoric de la care strămutare se împlinesc anul acesta 40 de ani. Încadrată de construcții, ca o cetate mănăstirească tradițională, bisericuța de la Techirghiol străjuiește acolo prin rivna viețuitorilor monahii ca o mărturie a unității spirituale a românilor de la Dunăre și Mare pînă în „Maramureșul voievodal”. Astfel, toți slujitorii de altare din Patriarhie beneficiază de condiții de refacere a sănătății fizice și de odihnă spirituală prin dubla funcțiune a acestui locaș sacru, așa cum de fapt Biserica noastră învață. Grijă față de trup și de suflet este în fapt grijă față de persoana umană în integralitate, pentru care Sfinții Părinți au lăsat pagini nemuritoare și exemple de netăgăduit.

Aceste aspecte au fost amplu evocate de însuși Prea Fericirea Sa cu prilejul vizitei întreprinse la încheierea cursurilor cu ghizii de care s-a pomenit mai sus.

Vineri, 26 mai a.c., în fapt de seară, la ceas de vecernie, Prea Fericirea Sa însoțit de P.C. Consilier Patriarhal Dr. Sabin Verzan și P.C. Arhim. Casian Crăciun a poposit la Techirghiol unde a participat de P.S. Episcop Vicar LUCIAN TOMITANUL, delegatul I.P.S. Arhiepiscop ANTIM, de soborul maicilor în frunte cu maica stareșă Semfora, de cursanți și de mulți credincioși, veniți cu buchete de flori, să dea momentului toată încărcătura spirituală, a dragostei față de Părintele duhovnicesc al tuturor slujitorilor și credincioșilor Bisericii noastre.

După întîlnirea părintească cu cei prezenți și cuvîntul cald împărțit, Prea Fericirea Sa a participat la ceremonia de evaluare și încheiere a cursurilor.

Mai întîi a talmăcit sentimentele de mulțumire ale celor ce au participat la cursuri, P.C. Arhim. Caliope Georgescu de la Mitropolia Olteniei, Exarh, responsabil cu această serie din încredințarea P.F. Părinte Patriarh. S-a subliniat satisfacția tuturor pentru valoarea tematicii, a temelor dezvoltate și competența celor ce au conferențiat, profesori de teologie, prof. și cercetători din inv. de stat, responsabili ai Patrimoniului Cultural Național ș.a. Asemenea aprecieri, cu mulțumiri la adresa P.F. Patriarh pentru reușita cursurilor și cunoștințele acumulate a adus și P.S. Episcop Vicar LUCIAN TOMITANUL.

A răspuns P.F. Patriarh care a făcut o incursiune în conștiința misionară și vrednicile „străjerilor” la operele culturale și patrimoniale din sf. locașuri, pe care le-a numit, inspirat, „Chivote de lumină ale sufletului românesc”. O adevărată prelegere universitară a avut darul să lege într-un tot organic munca ghizilor de la mănăstiri cu obligația sacră a ascultării, parte integrantă din crezul monahismului ortodox.

Spre bucuria tuturor celor ce-au avut prilejul să fie martori la acest eveniment, vizita P.F. Patriarh TEOCTIST la Techirghiol a constituit un nou impuls în înscrierea slujitorilor Bisericii noastre în nobila muncă de valorificare, păstrare și prezentare a moștenirii strămoșești, înscriind permanent noi pagini în „cartea de aur” a istoriei culturii și credinței poporului nostru.

Arhim. Casian Crăciun

Preotul profesor Dr. PETRU BARBU (1864—1941)

Se împlinesc 125 de ani de la nașterea celui care și-a înscris cu litere de aur numele în istoria pedagogiei românești și a școlii teologice românești. Preotul profesor Dr. Petru Barbu, patriot înflăcărat și dascăl de vocație, slujitor devotat al Bisericii și al învățământului teologic aproape o jumătate de veac.

S-a născut la Lugoj, la 7 mai 1864 ca primul din cei 11 copii ai lui Lazăr și Ileana Barbu. Școala elementară o urmează la Lugoj, și tot aici, la liceul unghuresc, urmează primele clase de liceu, continuând apoi la Beiuș, Blaj și Brașov, unde promovează examenul de maturitate în 1884 și se înscrie la facultatea de teologie din Cernăuți, unde obține și titlul de doctor în teologie în anul 1891. Urmează studii de specialitate în domeniul pedagogiei la Graz și Berlin, iar în anul 1892 este numit de vrednicul episcop Nicolae Popa redactor al revistei „Foia Diecezană” din Caransebeș, pe care o va redacta timp de 16 ani. Este apoi numit și profesor la Institutul teologic-pedagogic diecezan unde a predat Catehética, Pedagogia, Psihologia, Istoria Bisericii Universale și Dreptul Bisericesc. Devine diacon în 1895 și preot în 1898.

După cum scrie unul din biografiile săi, ca dascăl, Petru Barbu a fost „bărbatul vânic care a făcut generații de luminători ai poporului. Profesorul blînd și bun care a întemeiat școala dragostei și a iertării, era în același timp patriot înflăcărat înaintea cărui nici amenințări, nici promisiuni nu aveau nici un pret. De altfel, „la institutul teologic diecezan se putea găsi un nivel superior de gândire și o atmosferă tinerească plină de entuziasm patriotic, alimentat de lecțiile și atitudinile eminentilor profesori. Cu deosebire cercuarea lecțiilor neuitatului profesor Dr. Petru Barbu... Sufletul acestui profesor a fost un arcus, care cu măiestrie a atins coardele sensibilității românești și creștinești ale tinerilor vârstare-teologi și pedagogi-păstori și luminătorii satelor bănățene”.

Acesta nu era, desigur, pe placul autorităților stăpînitoare. Încă la 2 martie 1908 ministrul Apopyoni cere Consistoriului destituirea profesorului Petru Barbu pentru agitație națională, amenințînd cu suspendarea subvenției de stat pe seama Diecezei Caransebeșului. În același timp amenință și autoritatea mitropolitană cu suspendarea autonomiei Bisericii și retragerea subvenției de stat. Mitropolitul Ioan Mețianu și episcopul Ioan Papp se deplasează la Budapesta, dar ministrul Apopyoni nu cedează de la hotărîrea luată decît cu condiția „delăturării” lui Petru Barbu de la catedră. Cu mîhnire mitropolitul se vede nevoit să comunice episcopului Nicolae Popa de la Caransebeș hotărîrea ministerului de la Budapesta: „... Mi s-a spus, în fine, că Frăția Ta ori nu volesti, ori nu ești în stare a delătura răul și că prin urmare nu rămîne decît, ori să delături singur răul, ori să te retragi cu totul... și așa să salvăm scumpa noastră autonomie...” La 26 iulie 1908 episcopul Nicolae Popa moare de supărare, iar la 31 octombrie 1908, profesorul Petru Barbu se desparte de elevii săi cu următoarele cuvinte: „Să țineți la Legea românească, pentru ea să trăiți, pentru ea să muriți! Aceasta s'a comunicat și celorlalți colegi ai voștri, cu care eu nu mai vin în atingere oficială. Să trăiți! Au plîns cu toții”.

Fiind în plină putere de muncă, a devenit timp de 13 ani directorul Băncii Poporale din Caransebeș, întemeiată în anul 1907. A fost ales membru în toate corpurile bisericești, funcționînd 15 ani ca prim-epitrop al Bisericii din Caransebeș, cu care prilej — fiind expert și în probleme de administrație și contabilitate parohială — introduce un sistem de contabilitate dublă, care reușește să pună ordine în socotele parohiale.

În anul 1918 Preotul Petru Barbu a fost ales vicepreședintele Sfatului Național din Caransebeș, avînd marea bucurie de a trăi și a vedea cu ochii împlinindu-se vîștul Marii Uniri pentru care nu și-a cruțat nici chiar propria viață.

La 1 martie 1919 este repus în învățămînt, devenind după moartea lui Iosif Iuliu Olariu (6 decembrie 1920), directorul Institutului teologic diecezan, iar din 1927 primul rector al Academiei Teologice.

În anul 1921 înființează Fondul de excursii al studenților, efectuînd excursii de studiu în locurile pitorești ale țării, la centrele eparhiale și la mănăstiri.

Pentru competența și meritele sale deosebite a fost ales membru activ al Congresului catehetic din Sibiu, unde în 1922 a ținut comunicarea: „Un cuvînt la referența marea învățămîntului religios”, în care își expune rezultatele experiențelor sale pedagogice. Fiindu-i recunoscută unanim autoritatea în materie, în anul 1924 a devenit membru al Congresului profesorilor de religie din București.

MĂNĂȘTIREA CURTEA DE ARGEȘ

(Continuare din pag. 1-a)

Românească, Moldova și Transilvania, dînd în același timp noi speranțe de libertate popoarelor ortodoxe subjugate din Balcani, Mănăstirea lui Neagoe de la Curtea de Argeș, care prin așezarea și farmecul ei natural, arhitectural și artistic întrece în frumusețe și în rolul pe care l-a avut aici tot ce s-a făcut la noi pînă în sec. XVI. — reprezintă la rîndul ei o continuare a tradiției și a vieții religioase a poporului român, dar în același timp ea reprezintă și apogeul unei epoci înfloritoare în arhitectură și artă.

Ajunghind Domn al Țării Românești, Neagoe Basarab, scrie el însuși într-una din pisaniile sale care se află pe fațada de apus a Bisericii (episcopale) că, intrucît a găsit acea străveche biserică (adică vechea catedrală a Mitropoliei de la Argeș) *dărmată și neîntărită*, i s-au „deschis ochii inimii și a hotărît că „această (mai sus pomenită) biserică din temelie a o zidi și a o înălța și a o întări... (1512—1517): (Vezi: *Mănăstirea Curtea de Argeș*, București, 1980, p. 6).

De aici se vede că știrea menționată în pisania a trecut în mișcătoare legenda populară a Mănăstirii de la Argeș, în care de asemenea se vorbește despre:

„Un zid părăsit
Și neisprăvit
La loc de grindis
La verde alunis
Cîinii cum îl vîd
La el se răped
Și latră-a pustiu
Și urlă-a morțiu...”

Așa cum ne vorbește balada populară culeasă de V. Alexandri, construcția arhitectonică a mănăstirii s-ar datoră „Meșterului Manole”, care împreună cu „nouă meșteri mari calde și zidari” au lucrat cu multă trudă și cu prețul unor mari sacrificii la ctitoria voievodului Neagoe Basarab și a Doamnei Despina.

Prin urmare, acum aproape 480 de ani, Neagoe Voievod, dornic de a-și dovedi autoritatea, credința străbună și patriotismul, hotărî zidirea acestei mărețe mănăstiri, menită să întrecă în frumusețe tot ce se făcuse pînă atunci în acest domeniu la noi. Măreția, somptuozitatea, perfecțiunea proporțiilor și abundența decorației artistice a acestei mănăstiri au găsit ecouri puternice

Autoritatea bisericească din Banat recunoscînd calitățile și meritele profesorului Dr. Petru Barbu, îl numește comisar la Conferințele învățătoresco-preoțesti, distingîndu-l cu briu roșu, iar în 1930 episcopul Iosif Traian Badescu l-a hirotesit într-un protoprezbiter.

S-a pensionat la 1 martie 1937 și a trecut la cele veșnice în 1941, osemintele fiindu-i depuse în cripta capelei din cimitirul istoric al Lugojului.

Opera Preotului profesor Dr. Petru Barbu este foarte vastă, începînd cu colaborările la Foia Diecezană, pe care a condus-o 16 ani și la „Drapelul” din Lugoj, fiind unul din fondatorii lui; și continuînd colaborarea la aproape toate revistele vremii: „Candela” din Cernăuți; „Biserica și Școala” din Arad; „Foia Pedagogică” din Sibiu; „Familia” și „Revista Literară” din Oradea; „Socetatea de miine” din Cluj; „Gazeta Transilvaniei” din Brașov; „Luminătorul” din Timișoara; „Tribuna” din Sibiu; „Dreptatea” și „Banatul Românesc” din Timișoara; „Românul” din Arad; „Lumina” din Caransebeș. În toate aceste ziare și reviste a făcut să vibreze întreaga ființă a patriotismului românesc trezită la o viață nouă în Banat.

Autor încercat al unui număr mare de lucrări de metodică învățămîntului religios, cărți și manuale de religie, profesorul Petru Barbu a fost socotit pe bună dreptate „neîntrecută autoritate în materie”, motiv pentru care opera sa, răspîndită în mii și mii de exemplare vedea mereu în mai multe ediții lumina tiparului. Pentru edificare, redăm cîteva titluri din lucrările sale apărute în tipărițele de la Caransebeș, Arad, Cluj, București: „Manual de Istorie Bisericească pentru școlile populare și medii inferioare” (1896); „Religia în școlile populare. Indicațiuni metodice” (1897); „Școala modernă și religiunea la noi” (1916); „Istoriore religioase-morale” (1906); „Istoriore biblice” (Ed. XII, 1912); „Istoriore bisericești” (Ed. IX, 1914); „Catehismul” (Ed. IX, 1914); „Istoria Vechiului Testament” (Ed. II, 1904); „Istoria Bisericească” (Ed. II, 1908); „Carte de rugăcuni și cântări bisericești” (Ed. II, 1908); „Manual de Istorie Bisericească pentru școlile secundare” (Ed. VIII, 1922); „Învățătura Bisericii creștine ortodoxe. Dogmele și Morala Bisericii în două părți” (1918); „Istoria Bisericească Universală cu elemente de catehism și liturgică” (1931); „Viața Mîntuitorului lumii istorisită cu cuvintele Sfintei Scripturi” (Ed. III, Buc. 1916). Sînt de menționat de asemenea manualele de religie lucrate în colaborare cu arhiepiscopul Irineu Mihăilescu-Tirgovîșteanul, tipărite cu aprobarea Sf. Sinod, precum și publicațiile sale din domeniul folclorului bănățean, pe care le-a adunat într-un volum intitulat „Porecle Lugojene”, Cluj, 1927. În sfîrșit, „Elemente de Catehética sau metodică religioasă”, în trei ediții: 1905, 1915, 1933.

Sau referire la aceasta sînt vrednice de reținut aprecierile făcute de Dr. Nicolae Terchilă, care arată că „întind seama de izvoarele întrebîntate și de principiile pedagogice respectate în expunerea materialului, este firesc să ajungem la concluzia că Dr. Petru Barbu a lucrat în spiritul școlii herbertiene. Aplicarea acestor principii o face după îndrumările herbertienilor români, folosindu-se de experiența acestora în adoptarea doctrinei la nevoile suferințelor ale neamului nostru”. De fapt însuși Petru Barbu se destăinuie, spunînd: „Dau atenție cuvenită principiului treptelor culturale istorice, intrucît merită să li se dea atenția pentru valoarea lor reală... Mă acomodez însă principiului treptelor formale... deși e prea nemțese, deci micășos pentru capul mai deștept al românului”.

La fel se pronunță și ilustrul profesor Eusebiu Popovici cînd arată: „De mult doream să văd și în literatura noastră un manual de Catehética ca al Domniei Voastre, scurt, practic și corespunzător științelor și trebuințelor pedagogico-didactice de astăzi...”

În sfîrșit, profesorul de teologie Dr. Nicolae Bălan, mitropolitul de mai tîrziu al Ardealului se referă tot atît de elogios la Catehética lui Petru Barbu, spunînd printre altele: „Autorul a văzut trebuința rețipării în a doua ediție a cărții de Catehética, care desigur aduce un însemnat ajutor și prețioase îndrumări catehetului... Între manualele pe care le-am consultat la predarea religiei elevilor de școală populară au desigur o superioritate incontestabilă manualele Părintelui Dr. Petru Barbu, fiind mai aproape de cerințele pedagogice”.

Dăltuită cu perseverență, timp de decenii, vasta operă scrisă de Preotul profesor Dr. Petru Barbu le-ar putea îndreptăți ca de dincolo de mormîntul ce-i odihnește trupul trecător să spună împreună cu înțeleptul poet al clasicismului latin: „Non omnis moriar”.

Pr. prof. Sorin Cosma

Bicentenerul nașterii dr. VASILE POP (1789—1842)

În perspectiva timpului activitatea și opera doctorului în medicină și filozofie Vasile Pop „fruntaș printre întii cărturari români cu diplome înalte” (N. Iorga), se conturează din ce în ce mai pregnant. Descendent al unei familii de preoți, s-a născut în urmă cu două secole din satul Chimitelnic-Cipăieni, județul Mureș. După studii secundare începute la Tirgu Mureș (1801—1807) și apoi continuate la Cluj (1808—1810), grație unei burse a ajuns la Viena, unde a frecventat cursurile facultăților de filozofie și de medicină (1811—1817). În 1814 și-a trecut doctoratul în filozofie și, în 1817, doctoratul în medicină, cu o teză în limba latină „Dissertatio inauguralis historico-medica de funeribus plebeis Daco-Romanorum, sive hodiernum Valahorum” (Despre obiceiurile de înmormintare ale plebei daco-romane sau azi ale Valahilor) — iniția lucrare de etnografie și folclor din literatura română.

După obținerea titlului universitar — în pofida instruirii superioare și a înaltei sale aspirații — nu a reușit, cu toate demersurile în repetate circumstanțe, să găsească o funcție potrivită cu valoarea sa. A practicat medicina — cu scurte întreruperi — la Brașov, timp de unsprezece ani (1817—1828), fiind primul medic român din Schei Brașovului. La îndemnul omului de cultură, Gheorghe Asachi (1788—1869), mitropolitul Veniamin C. Costache (1768—1846) al Moldovei — care înființase Seminarul de la Socola (1803) din Iași, pentru a contracara „grecismul didactic de naționalizator” l-a solicitat în 1820 pentru funcția de profesor de „filozofia și filologia sau comparațiunea limbii române și derivațiunile ei cu limba mamă latină” și de director al Seminarului. În luna noiembrie — a aceluiași an — purtînd în mînt și în inimă conștiința adîncă a originii noastre romane și stăpînînd temeinic limba și literatura latină, a părăsit meleagurile Transilvaniei împreună cu trei ardeleni, I. Costea, Vasile Fabian-Bot și I. Manfi, îndreptîndu-se hotărît spre capitala Moldovei, purtat de acel credo în același timp luminist și raționalist „Scopul meu iaste binele public”. Dar, izbucnirea mișcării eteriste în februarie 1821 l-a readus la Brașov, unde și-a continuat practica medicală și în paralel s-a dedicat studiilor de istorie. A organizat arhiva Bisericii Sf. Nicolae din Schei, cercetînd numeroase cărți și documente, unele dintre ele i-au servit la întocmirea lucrărilor de mai tîrziu. La Brașov a elaborat broșura sa „Despre apele minerale de la Arpădac, Bodoc și Covasna și despre întreținutarea aceluiași în deschiluite patimi” — apărută la Sibiu în 1821, cea dintîi lucrare medicală originală tipărită de un medic român în limba română — rețipărită în 1935 la Cluj pentru valoarea ei științifică și aportul la formarea limbii medicale române. Între 1825 și 1828 a scris în latinește o istorie a Bisericii din Schei Brașovului, *Brevis Notitia Ecclesiae Bolgarszegeiensis ad St. Nicolaum*. În 1828, după ce a locuit cîteva luni în Făgăraș, a primit funcția de „fizic montanistic” al regiunii miniere Zlatna și s-a stabilit în această localitate, rămînd acolo pînă la sfîrșitul vieții, la 6 martie 1842.

Cărturar eminent, a depus eforturi nemăsurate pentru cunoașterea bunurilor culturale din cele trei provincii române. În acest sens a efectuat o călătorie în Țara Românească. Pînă acum nu se cunoște precis data. Dintr-o scrisoare inedită — datată 21 febr. 1826 — aflăm: „Poftit de dumealor cinstiți curatori (efori) a(i) școlilor domnești din București ca să primesc inspectoria școlilor și profesoratul limbii latinești la acele școli, am plecat azi la București spre a ne învoi pentru plăt, care lucru de să va putea săvîrși, bene quidem (quidem), iar de nu am socotit sfîtuindu-mă și cu cumnatul meu chir Antonie Ioan, ca să rămîi ca doctor în București (...). Eu totdeauna am silit pentru cîntea neamului nostru, precum te-am văzut și pe domnia ta. Pentru aceia nădăduiesc, că lesne mă vei recomanda și acum, fiindcă și acum nu am alt scopos de cît ca să vîrăm (introducem) limba latinească și între nația noastră (de) peste munți...”

Rîndurile asternute caligrafic pe hîrtie, cu litere chirilice erau adresate lui Zenovie (Zamfirescu) Popp — bancher român și fost guvernator al Băncii Naționale din Viena, fiul vestitului negustor din Sibiu, Constantin Hagii Popp, cu relații în toată Europa. Ele confirmă fără tăgadă plecarea doctorului Vasile Pop în Țara Românească. Necunoscută rîmîn totuși motivele pentru care nici de această dată nu a putut să ocupe o funcție publică. Să fi avut oare deplășarea lui un substrat mai adînc, să fi înlesnit el cît a zăbovit în orașul lui Bucur, călătoriile de mai tîrziu în Țara Românească ale lui George Barițiu și Timotei Cipariu? Neîndoielnic, deplășările în Moldova și Țara Românească i-au favorizat cunoașterea îndeaproape a tipografiilor existente acolo și a lucrărilor tipărite de acestea, informațiile culesse fiindu-i necesare la întocmirea valoroasei „Disertații despre tipografiile românești în Transilvania și învecinatele țări de la începuturile lor și pînă la vremile noastre” — prima bibliografie științifică română, tipărită la Sibiu, în 1838. „Își pusese toată silința pentru ca să adune documente pentru istoria națiunei” — scria mai tînărul său prieten, George Barițiu. Într-adevăr, a colecționat multe documente și în această direcție trebuie considerat un inițiator.

Imprevizibile au fost pentru contemporanii săi, ideile lui în problemele lingvistice, avansînd și un nou proiect de ortografie care prin „realismul

(Continuare în pag. a 4-a)

Dr. Corneliu Ionescu

Petre Pascu, APROAPE DE EI, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1987, 199 pag.

Cărțile de memorialistică se bucură de interes aparte în rîndurile cititorilor. Cînd se întîmplă ca evocatorul unor evenimente, fapte sau personalități să beneficieze, prin vîrstă și bogata zestre spirituală acumulată, de o perspectivă temporală mai largă, semnătura acestuia pe o carte constituită o garanție în plus a unei lecturi instructive, generatoare de nemăsurate satisfacții care privesc mîntea și inima deopotrivă.

Astfel este cazul scriitorului Petre Pascu, intrat în al 80-lea an al vieții, care ne-a oferit un volum evocator a peste 30 de personalități ale literaturii și culturii românești.

Titlul cărții este sugestiv, autorul aflîndu-se într-adevăr, temporal și spațial, foarte aproape de cei pe care ni-l apropie spiritual și nouă, dîndu-ne posibilitatea să le cunoaștem nu numai sufletul, dar și chipul și statura fizică, unora chiar și felul de a fi, de a vorbi, de a se îmbrăca.

Ocaziile care i-au permis scriitorului Petre Pascu de a se afla în contact nemijlocit cu fiecare dintre cei pe care ni-l reduce în memorie au fost diverse: participarea alături de ei la simpoziioane, conferințe, cenaculuri în capitală și provincie, calitatea de redactor a autorului la unele periodice, la care cei vizați în carte erau colaboratori și se prezentau adeseori în persoană spre a-și depune materialele, vizitarea lor la domiciliu sau întîlnirea ocazională pe stradă.

Cu deschiderea sufletetească și sinceritatea care îl caracterizează, autorul mărturisește că nu l-a fost totdeauna ușor să abordeze personalități de talia celor prezentate în carte. Au intervenit adeseori factori psihologici care au putut fi depășiți numai printr-o anumită doză de curaj. Insistența și îndrăzneala s-au dovedit însă de bun augur pentru autor, care în final a fost răsplătit cu șansa de a stabili trainice legături cu figuri reprezentative ale scrisului românesc de altă dată.

Din prisosul bucuriilor acumulate, ne împărtășește acum și nouă, în paginile atît de cald evocatoare ale cărții sale.

„Aveam astfel ocazia de a-i cunoaște mai îndeaproape, ca scriitori și ca oameni, pe Ion Agărbiceanu, Tudor Argezi, A. E. Baconsky, George Bacovia, Lucian Blaga, Ion Barbu, Eusebiu Camilar, Ion Chinezu, Aron Cotruș, Octavian Goga, Emil Isac, Ion Mulescu, Victor Papilian, Miron Radu Paraschivescu, Perpessiciu, Tudor Vianu, Ion Vinea, etc.

Îată de pildă, readusă pînă la noi, imaginea vie și calmă a scriitorului Ion Agărbiceanu, întîlnit de Petre Pascu la Cluj-Napoca, într-o însoțită zi de mai, după eliberarea Ardealului:

„Mă găseam în scuarul tînăr dintre clădirea teatrului și catedrală... Ridicîndu-mi privirea de pe rondurile de flori, am văzut cum venea pe bulevardul larg, dinspre centru, statura de trunchi masiv a scriitorului. Trecea pe lingă ziduri, ducînd cu sine o gravă tăcere. Un singur om mine o cunoscusem într-o atare ipostază, de închidere totală în sine: Emil Racoviță. Și acesta își proiecta silueta de mare taciturn, înaltă, firavă, pe aceleași ziduri ale cetății. Îi vedeam adevăsa.”

Privirea îmi rămăsese, deci, la Agărbiceanu în vestmintele de totdeauna, clerical. Avea o pălărie de pai înaltă, neagră și ea. Cu barba mare, albă, părea însuși Tolstoi coborînd din tabloul pictat de Repin.

Despre poetul George Bacovia, Petre Pascu consemnează următoarele: „Bacovia vorbește și mai puțin decît Blaga. Dar, spre deosebire de acesta, nu simțea nici un moment distanțarea. Autorul Plumb-ului întreținea tot timpul conversația, vorbind cu privirea.”

Și în sfîrșit, iată cum îl descrie autorul pe Lucian Blaga:

„Privind tîntă la capătul parcului dinspre Teatrul Maghiar, zărirăm, printre pomi, silueta înaltă și ea, a poetului. De cite ori îl vedeam, mi se părea altfel. Îl numisem, în nemărginita noastră admirație, un mag”.

Însoțim aceste succinte rînduri de prezentare a cărții scriitorului Petre Pascu de o dedicație pe care autorul însuși o semnează și a avut amabilitatea să ne-o trimită la redacție.

Pr. prof. D. Abrudan

Închinare

Pe volumul „Aproape de Ei”
Voi toți, aproape, scumpă amintire
În inima-mi rămîneți cît voi fi.
Lăsați în urma voastră moștenire
Comori de gînd, să le putem citi.

Nu v-a îndepărtat de noi uitarea,
Prezenți să fiți pe veci trudit-am mult.

Gonind aici în carte depărtarea,
Aproape slova voastră o ascult.

Măreț din stei se-nalță mindru

soare,

Să cadă soare obosit pe stei.

Vă vîd aici avid pe fiecare,

Voi oameni sînteți. Totuși mie zei.

Petre Pascu

ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII

Marti, 13 iunie 1989, a avut loc la Institutul Teologic Universitar din Sibiu revederea promoției care a terminat acest Institut în urmă cu 10 ani (1979), cu care prilej în capela mitropolitană s-a săvârșit Sf. Liturghie, cu pomenirea profesorilor și colegilor trecuți la cele veșnice. Revederea a fost binecuvântată de I.P.S. Mitropolit Antonie care a îndemnat marele număr de preoți din această serie să-și împlinescă chemarea cu dragoste și dăruire, spre zidirea obștei în slujba căreia au fost așezați.

SIBIU

■ În prestigioasa revistă „Vatra” de la Tg. Mureș, nr. 5/1989, p. 7 și 218 D, a apărut un interviu, acordat de I.P.S. Mitropolit Antonie al Transilvaniei unui colaborator al menționatei reviste, axat pe teme culturale de mare actualitate, cit și pe marginea unor lucrări de interes general semnate de Înalt Prea Sfinția Sa, pentru care „scrisul e o misiune”.

Interviul are ca titlu cuvintele I.P.S. Mitropolit Antonie luate din cuprinsul interviului: „Numai în libertate te poți simți în tradiție”.

■ Vineri, 16 iunie 1989, I.P.S. Mitropolit Antonie a avut la București o întâlnire de lucru cu colectivul de arhitecți, ingineri și artiști, proiectanți și constructori ai Așezământului Brincovenesc de la Sîmbăta de Sus.

■ Duminică, 18 iunie 1989, în Ziua Cincizecimii, I.P.S. Sa a oficiat Sfânta Liturghie și a predicat în catedrala din Sibiu.

■ Marti, 20 iunie 1989, I.P.S. a primit pe poezii Grigore Vieru și Nicolae Dabija care, în cadrul sărbătoririi Centenarului Eminescu, au vizitat casa-muzeu în care a locuit Eminescu la Sibiu, proprietate a Arhiepiscopiei Sibiului.

CLUJ

■ Duminică, 7 mai, 1989, Prea Sfințitul Iustinian Maramureșanul a săvârșit Sf. Liturghie în parohia Ocniița, com. Teaca, protopopiatul Bistrița. Prea Sfinția Sa a săvârșit și slujba sfințirii Bisericii parohiale Sfinții Arhangheli, acordând preotului paroh Drăgan Vasile distincția bisericească de „iconom” cu dreptul de a purta briu roșu, iar preotului pensionar Pop Augustin, distincția bisericească de „iconom-stavrofor”, pentru deosebitele realizări pastorale și gospodărești.

■ Duminică, 14 mai, 1989, P.S. Iustinian Maramureșanul a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în parohia Cara, protopopiatul Cluj, roștind un înalt cuvânt de învățare. Pentru frumoase realizări gospodărești a acordat preotului paroh Chira Alexa distincția bisericească de „iconom”, cu dreptul de a purta briu roșu.

■ Duminică, 21 mai 1989, I.P.S. Teofil Herineanu a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în parohia Cojocna, protopopiatul Cluj, roștind un bogat cuvânt de învățare. Pentru realizările pastorale și gospodărești, preotul paroh Marcu Alexandru a fost distins cu distincția bisericească de „iconom”, cu dreptul de a purta briu roșu. După Sf. Liturghie, P.C. Cosmuța Ștefan, consilier eparhial, înconjurat de soborul de preoți și diaconi, în cimitirul parohiei, a săvârșit slujba parastasului în memoria părinților I.P.S. Teofil.

ALBA IULIA

■ Vineri, 5 mai 1989, (Praznicul Izvorul Tămăduirii) P.S. Episcop Emilian a oficiat Sf. Liturghie arhierescă la Mănăstirea Rîmet, străvechea vatră de spiritualitate de la poa-

tele Apusenilor, cu prilejul hramului. La încheierea Sf. Liturghii, P.S. Sa a rostit un ziditor cuvânt de învățare, împărțind binecuvântarea arhierescă credincioșilor sosiți la hram.

■ Duminică, 7 mai 1989, (Duminica Tomii). Continuând tradiția anilor trecuți de a fi prezent, în mijlocul credincioșilor din reședințele celor trei județe ce aparțin Eparhiei, cu prilejul marilor Praznice, P.S. Episcop Emilian a poposit în mijlocul credincioșilor din Miercurea Ciuc, oficiind Sf. Liturghie arhierescă în catedrala orașului. În cadrul Sf. Liturghii P.S. Sa a hirotonit întru preot pe C. diac. Dumitru Apostol pe seama parohiei Vlăhița, prot. Miercurea Ciuc, județul Harghita, iar în încheiere a rostit un bogat cuvânt de învățare despre pericopa evanghelică a zilei.

■ Duminică, 14 mai 1989, P.S. Episcop Emilian a oficiat Sf. Liturghie arhierescă la catedrala episcopală și a hirotonit întru diacon pe candidatul Ilie Belean.

■ Duminică, 28 mai 1989, P.S. Episcop Emilian a oficiat Sf. Liturghie la Catedrala episcopală și a hirotonit întru diacon pe licențiatul în teologie Ioan Lazăr.

În cursul lunii mai s-au desfășurat în cele opt protopopiate ale Eparhiei conferințele preoțești după următorul program: Alba Iulia (11 mai), Aiud (12 mai), Cîmpeni (16 mai), Tg. Mureș (23 mai), Reghin (24 mai), Luduș (25 mai), Sighișoara (29 mai), M. Ciuc (29 mai), lucrările fiind prezidate de P.S. Episcop Emilian sau delegați ai Centrului Eparhial.

ORADEA

■ Sărbătorire de hram. Vineri, 5 mai 1989, de Izvorul Tămăduirii, care este și hramul Mănăstirii Izbuț, prot. Beiuș, P.S. Episcop Vasile a făcut, și în acest an, ca și în cei precedenți, un popas duhovnicesc la acest așezământ de viață duhovnicească. Înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie, în cadrul căreia a rostit și un ziditor cuvânt de învățare. Înainte și după Sf. Liturghie s-a oficiat Sf. slujbă a Maslului (de obște). În preșară, s-a oficiat slujba vecerniei, împreună cu Litia.

■ Vizitație canonică. Luni, a doua zi de Paști (1 mai 1989), după ce înainte de masă a săvârșit Sf. Liturghie în biserica din Deal, din orașul Beiuș, după-masă, ierarhul a oficiat slujba vecerniei în biserica din parohia învecinată, Mizieș, păstorită cu vrednicie de preotul Octavian Ciuhandu. Cu acest prilej, P.S. Sa a vorbit credincioșilor despre măreția praznicului Învierii Domnului și i-a îndurdat pentru jertfelnicia întru înnoirea bisericii, sub îndrumarea harnicului lor păstor sufletesc, ajutat cu multă trageră de inimă de membrii Consiliului și Comitetului parohial.

toare intervenții lingvistice și câteva lucrări, „Diplomatica” unde militază pentru introducerea în școală a diplomatiei, propunând înființarea unei catedre de istoria diplomatiei la Academia din București; „Actul de dănie a lui Aron, voievodul Moldovei pentru biserica din Scheiu și o introducere despre documentele ei”; „Trăsături oareșice din biografia sau viața răposatului Paharnic Vasile Fabian sau Bob”; și o traducere „Ioan Corvin de Huniad și păzitorul său inger”.

Trebuie amintit — fie și numai în trecut — de harul său poetic. În timpul studiilor a compus elegii — în sensul vechi — dedicate colegilor, profesorilor, ș.a. Se cunosc în total șapte, printre ele și „Elegia de laudibus Medicinæ”, scrisă bineînțeles în limba latină. Mai tirziu, a prefătat unui poet, moldoveanul I. Prale (1769—1847) „Psaltirea prorocului și împărat David”, în versuri, editată la Brașov, în 1827.

După trecerea lui în eternitate, Timotei Cipariu — în grija căruia rămăsesse manuscrisele — i-a publicat traducerea din „Eclogile” — I—X lui Vergiliu, (1853—1855).

Personalitate multilaterală din prima jumătate a secolului al XIX-lea — cu îndrăznețe și realiste inițiative în știință și cultura română — doctorul Vasile Pop și-a înscris numele printre oamenii de seamă români care au contribuit efectiv la dezvoltarea patrimoniului cultural-științific național.

Semnalăm... Semnalăm...

● O nouă carte de Al. Zub: ISTORIE ȘI ISTORICI ÎN ROMÂNIA INTERBELICĂ (Junimea, 1989, 412 p.). Pentru istoriografie, va fi fără îndoială o carte de referință, erudită și înțeleaptă. Cu toate că titlul i-ar fixa preocupările asupra dinamicii și interpretării rolului istoriei în cele două decenii interbelice, deci cu șaptezeci—șaiszeci de ani în urmă, cartea e de fapt foarte actuală, prin pledoaria indirectă pe care o degajează, pentru restaurarea în vremea noastră a prestigiului istoriografiei și al istoricilor, într-o epocă în care, ici și colo, împrejurul nostru, istoria e folosită pentru a promova falsuri, adică devine anti-istorie. Al. Zub analizează modele umane românești de concepție istoriografică, menite să repună istoria pe temelii ei specifice, să-i curețe obrazul și să-i redea, optimist, identitatea și știința-onestă, adică, măcar atât cât e omeneste posibil, aceea de instrument al adevărului. Căci dincolo de „inflexiunile și nuanțele noi” pe care fiecare generație le descoperă și le promovează, cum spune autorul, caracterul constant al istoriei trebuie să rămână, evident, efortul spre tot mai mult adevăr, spre cum a fost cu adevărat și din toate unghiurile de vedere, vechi și noi.

● A apărut, în condiții grafice excelente și cu un bogat conținut teologic și de viață bisericească locală, CALENDARUL CREDINȚA 1989 editat de Arhiepiscopia Misionară Ortodoxă Română din America și Canada (Detroit, 192 p.), cu un „Cuvânt înainte” de P.F. Patriarh Teoctist și cu importante colaborări ale clerului Arhiepiscopiei, în frunte cu I.P.S. Arhiepiscop Victorin Ursache. Grafica: George Alexe. Îi felicităm pe toți.

● TRA BOSFORO E DANUBIO, CHIESE IN FERMENTO, e o carte a ziaristului italian Francesco Strazari (Editione Paoline, 1988, 258 p.) în care sînt reproduse și convorbiri fidele cu reprezentanți ai Bisericii noastre, P.F. Patriarh Teoctist, Mitropolitul Antonie și Episcopul Nifon Ploieșteanul.

● În Egipt s-a descoperit o carte de 490 de pagini scrisă pe o hirtie ce se folosea în sec. al IV-lea după Hristos. Sînt texte biblice scrise într-o limbă dispărută acum (Veac Nou, XLV, nr. 4, 1989, p. 15).

Ori e limba vreunui trib mărunt, dispărut, ori nu e din sec. IV și trebuie mers mult înapoi pentru descifrarea ei, ori e o limbă codificată, spre a înlesni cartea să circule incognito într-o epocă în care creștinismul mai era încă interzis. Dacă ipoteza din urmă ar fi cea adevărată, stratagema a izbutit. Exemplarul acesta codificat, a circulat și a supraviețuit.

● Un „Gînd” al lui Francisc Păcurariu: „Cînd nedreptatea și silnicia domnesc pe pămînt, Cel ce tace umil, Chiar de-i sfînt, E complice”.

Așadar, pe meridianele nedreptății și ale silniciei nu poți fi sfînt. Dacă vrei să fii sfînt, trebuie să fii erou! Un alt „Gînd” al lui H. Heine:

„Acolo unde se ard cărțile, la sfîrșit se ard și oamenii” (Gînduri, în „Revista culturii mozaic” XXXIV, nr. 662, 1989, p. 1).

Asta s-a și verificat!

● Se citeșc cu greu într-o revistă literară de format foarte mare, trei pagini și jumătate de... teatru?! Totuși „Casa de la miezul nopții”, piesă în două părți și cinci tablouri, de Fănuș Neagu, din revista „Luceafărul” se citește ușor (XXXII, 7, 1989, p. 5—8). Nu numai farmecul stilului — cunoscut din tot ce scrie Fănuș Neagu — ci și al ideilor, te prinde de textul piesei și te lasă mult meditănd după aceea. Alături de textul lui Fănuș Neagu, la p. 8, sînt și niște coloane humoristice demne de toată admirația. Se adaugă la altele, pe aceeași temă, și din alte reviste, din care se vede că oamenii foarte serioși, chiar și savanții, au și ei felul lor de a face glume, și fac bine pentru că ridică gluma la rang de specie literară îmbunătățită, prin subtilități de înaltă calitate!

● Mai întii curiozitate, apoi interes și în cele din urmă îngrîjorare stîrnește eseu OMOTECII, de Mircea Malița, din revista lui Marin Sorescu, scris, aparent, în stilul lui (Ramuri, 4, 1989, p. 5). Omotecul e homo+tehnice, homo technicus, omul modern, omul lumii noastre, alcătuit din omi și tecii, din oameni în ființa cărora a pătruns tehnica, devenind o componentă care tinde să dea ființei omeneste o identitate nouă. Chiar și ciobanul din virful muntelui a ajuns un omotec, scrie Mircea Malița, pentru că are în buzunar o cutiuță (un instrument tehnic), din și prin care fie că ascultă ceva, fie că transmite ceva către alți omoteci dotați cu cutiuțe asemănătoare. Omotecul nu e, așadar, un extraterestru, despre care putem citi și rămîne liniștiți, pentru că extraterestrii mai sînt încă doar eroi de Science fiction. Omotecul e o realitate. E printre noi. E pămîntean. Sîntem chiar noi.

Mircea Malița trage un semnal de alarmă, deși e conștient că strigă în pustiu. Chiar și cei care își mai amintesc, și mai cred, și mai spun, că „mama noastră e natura”, și ar dori-o reintrată în drepturi, pînă la urmă nu pot nici ei scăpa de căștile de pe urechi, și de cutiuțele care îi deconspiră în fața lor înșile și a altora, că sînt și ei omoteci!

Alegoria e o pledoarie ecologică. Dar nu una limitată, precum e de obicei, la natura animală, vegetală și cosmică. Acestea sînt amenințate de civilizația tehnică modernă prin poluare, rarefierea ozonului din spațiu, prin reziduuri atomice aproape imposibil de depozitat și prin multe altele. Mircea Malița prelungește alegoria pînă la om și la impactul tehnicii asupra lui. „Civilizația de pe Terra e a omotecilor. Omotecii produc alți omoteci, din ce în ce mai ciudați, din ce în ce mai complicați. S-ar părea că progresul ar fi nelimitat, dacă nu ar exista dezechilibre, riscuri și perspective îngrijorătoare”.

Continuînd meditația autorului eseului, ne-am întreba care e soluția și dacă, în general, există o soluție de întoarcere a omului în identitatea lui? Omotecul va înlocui implacabil omul? Asistăm la o mutație ireversibilă? Oare dacă am lua în calcul și spiritul, cu inepuizabilele lui resurse și posibilități de reglare, n-am putea pune un diagnostic mai optimist asupra viitorului civilizației de pe Terra? Poate că spiritul nu va fi și el, subtil invadat și poluat de tecii și, în cele din urmă, luat definitiv în stăpînire. Spiritul și tecii sînt entități care, deși nu se resping, nu se combină.

ANTONIE P.

Bicentenarul nașterii dr. Vasile Pop

(Continuare din pag. a 3-a)

și claritatea lui se apropie mai multe de actuala noastră ortografie” (V. Netea). Lui George Barițiu, asupra căruia a exercitat o puternică influență, îi recomandă, „cît poți scrie curat româneste” și „să nu scrii după ortografia răposatului Maior, pentru că are atîtea greutăți, care nici cel mai statornic nu poate să le învingă”, iar ortografia lui Klein și Sincal o considera „mai mult pentru filologi decît pentru trebuința de obște”. Să fie atent să nu elimine slavonismele din limbă, altfel o sărăcesc, să facă cunoscută literatura din toate provinciile românești și în traduceri să elimine formulările groase, în afara spiritului limbii. Chiar anticipa, „să fii incredinciat că, limba noastră, în scurtă vreme va ajunge în cultura sa la acea culme, la care nici că am gîndit, nici că am nădăjduit vreodată” (1839).

Mai mult decît alți intelectuali ardeleni — mărturie stă corespondența purtată cu G. Barițiu — a sprijinit moral și material apariția și difuzarea primelor publicații române din Transilvania: „Foaia literară”, „Gazeta de Transilvania” și „Foaia pentru minte, inimă și literatură”, în paginile cărora i-au fost tipărite acele utile și scintile-

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Arhid. prof. Dr. Aurel Jivi, redactor adjunct; Arhid. Gheorghe Papuc, Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu; Arhid. Ezechil Oancea, tehnoredactor; Pr. Vartolomeu Constantinescu, corector.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESILATELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10376 presfir București, Calea Griviței nr. 64—66.